

Gods plannen falen niet

door: Jan Noordhoek

“Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht”.

Genesis 17

Gods beloften aan Abraham en zijn nageslacht

Bij het overdenken van dit thema was er steeds een lied in mijn gedachten, dat woord voor woord past bij *Genesis 17*. Het is een bekend gezang:

*God is getrouw, zijn plannen falen niet,
Hij kiest de zijnen uit, Hij roept die allen.
Die 't heden kent, de toekomst overziet,
laat van zijn woorden geen ter aarde vallen;
en 't werk der eeuwen dat zijn Geest omspant,
volvoert zijn hand.*

In dit lied wordt God bezongen als de Almachtige, Wiens plannen nooit falen en van Wiens woorden en beloften niets onvervuld blijft. In die hoedanigheid verscheen God in *Genesis 17* aan Abram. Eerder was de HERE in Mesopotamië aan hem verschenen als *“de God der heerlijkheid”* (*Hand. 7:2*). In *Genesis 14* zegent Melchisedek Abram uit naam van “de Allerhoogste, de Schepper”. In *Genesis 15* openbaart God Zich aan Abram als zijn *“schild en zijn zeer groot loon.”* Dat wilde God zijn voor Abram. Maar nu, als *“God de Almachtige”* toont God Wie Hij in Zichzelf is, als de God voor Wie niets onmogelijk is. Dat heeft alles te maken met de inhoud van dit hoofdstuk, want God gaat hier over dingen spreken waarbij Zijn almacht tot volle openbaring komt.

We zien dat Abram zich met het gezicht ter aarde werpt als God tot hem gaat spreken. Abram beseft zijn eigen nietigheid in aanwezigheid van God de Almachtige. Hier is geen sprake van een vertrouwelijke dialoog, zoals dat wel het geval was in de voorgaande hoofdstukken. De Almachtige spreekt met goddelijk gezag en de nietige mens luistert in diep ontzag 14 verzen lang. Zeven keer spreekt God in dit hoofdstuk de machtige woorden: *“Ik zal”*. Wij zien dit ook al in de voorgaande hoofdstukken:

In *Genesis 12* beloofde God: *“Ik zal u tot een groot volk maken en u zegenen”*, en: *“Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven.”*

In *Genesis 13* is de belofte iets ruimer: *“Al het land dat u ziet, zal Ik tot in eeuwigheid aan u en uw nageslacht geven, en Ik zal uw nageslacht maken als het stof der aarde.”*

In *Genesis 15*: *“Uw lijfelijke zoon zal uw erfgenaam zijn. Kijk nu naar de hemel en tel de sterren, als u ze kunt tellen. Zo talrijk zal uw nageslacht zijn”*. En: *“aan uw nageslacht heb Ik dit land gegeven, van de rivier van Egypte af tot de grote rivier Eufraat.”*

We zien in deze opsomming een zekere mate van opklimming, in steeds rijker wordende beloften en zegeningen. In *Genesis 17* gaat het nog verder: *“U zult een*

vader worden van een menigte volken”. *“Ik zal Mijn verbond sluiten tussen Mij en u ... tot een eeuwig verbond om u en uw nageslacht tot een God te zijn”*. *“Uw vrouw Sara zal u een zoon baren en u moet hem de naam Isaak geven.”* Meer dan dertien jaar was het geleden sinds God met Abram gesproken had over diens nageslacht (*15:4*). Abram had God een handje willen helpen met het inlossen van de belofte omtrent het krijgen van een lijfelijke zoon. Het was een handelen naar het vlees. Die gebeurtenis zou Abram veel verdriet bezorgen. De geboorte van Ismaël was niet het gevolg van een 'wandelen met God'. Daarom begint God niet direct met zijn grote beloften. Eerst moet Abram in de juiste gezindheid gebracht worden met de woorden: *“Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht”* (vers 1 SV). Dertien jaar was het geleden, dat Abrams zoon Ismaël geboren was. Abram was toen 86 jaar (*16:16*). In het begin van *Genesis 17* vinden we dat hij inmiddels 99 jaar is geworden. Nu was – naar de mens gesproken – iedere mogelijkheid om een zoon naar Gods belofte te krijgen uitgesloten. En juist dan gaat de Almachtige handelen. Dan gaat God zeggen dat van zijn almacht alles afhankelijk is.

In vers 4 en 5 belooft God aan Abram dat hij de vader zal worden van een menigte volken. In verband met deze belofte ontvangt Abram een nieuwe naam: Abraham, d.i. ‘vader van een menigte’. Om tot die ‘menigte volken’ te kunnen behoren is *geloof nodig*. Het gaat hier dus niet alleen over het lichamelijk nageslacht van Abraham. Door het geloof zijn wij als christenen uit de volken ook (in geestelijke zin) kinderen van Abraham (*Rom. 4:17*).

In vers 7 gaat God dan spreken over het verbond, dat Hij met Abraham en zijn lichamelijk nageslacht zal oprichten. Abraham en zijn lichamelijk nageslacht krijgen de belofte dat ze in een zeer speciale betrekking met God zullen staan. Gemeenschap met God en zegeningen voor de mens, dat zijn de verbondsverplichtingen die God op Zich neemt. Daarnaast zal ook het hele land Kanaän tot een altoosdurend bezit aan de nakomelingen van Abraham worden gegeven. Als zichtbaar teken van het verbond moeten Abraham en al zijn lichamelijke nakomelingen besneden worden.

Het eeuwigdurend verbond dat God opricht met Abraham is *eenzijdig*: God spreekt over *‘mijn verbond’* (vers 2, 4, 7). Het is *Gods* verbond dat aan Abram wordt gegeven. Het is in dit verband ook veelzeggend dat God spreekt over: *‘Ik zal mijn verbond oprichten’*, terwijl we doorgaans spreken over het *sluiten* van een verbond tussen twee partijen. Het verbond is ook *onvoorwaardelijk*. God zegt niet: *‘Als je je laat besnijden, of als je wandelt voor mijn aangezicht, of als je onberispelijk bent, dan zal Ik je mijn verbond geven’*. God spreekt vanuit zijn almacht, als Hij zegt in vers 2 en vers 7: *“Ik zal Mijn verbond oprichten tussen Mij en u.”*

Verbond en besnijdenis

Vanuit die verkregen positie, die speciale verbondszenen, dient Abraham (en zijn nageslacht) zich eerbiedig te realiseren dat God almachtig is, dat hij dient te wandelen voor Gods aangezicht, dat hij onberispelijk moet zijn en dat de besnijdenis niet zo maar een bijkomend ritueel is, maar een inzet van de Almachtige.

God neemt zijn verplichtingen vrijwillig op Zich, aan de mens worden de verplichtingen van Godswege opgelegd. De mens moet zijn verplichtingen ten aanzien van het verbond eerst vervullen, dan pas vervult God zijn verplichtingen: gemeenschap met God en goddelijke zegen voor de mens. We zien dat treffend bij Mozes, als hij door God bij de braamstruik naar Farao wordt gezonden. Als hij dan na veel tegenstribbelen op weg is, lezen we die merkwaardige passage in Exodus 4:24-26, dat de HERE hem wil doden, omdat Mozes één van zijn kinderen niet besneden had. Sippora voert direct de besnijdenis uit en dan laat de HERE Mozes met rust. Vanaf dat moment kan God in vruchtbare gemeenschap staan met Mozes. Vergelijken we dit nu met Genesis 17, vers 14: *“De onbesnedene zal uitgeroeid worden uit zijn volksgenoten.”*

Overigens gaat het God niet alleen om het ritueel van de besnijdenis als teken van het verbond. Het gaat erom dat Israël het verbond omdraagt in het hart, zoals geschreven staat in Deuteronomium 10:16: *“Besnijdt dan de voorhuid uws harten en weest niet meer hardnekkig”* (zie ook Rom. 2:28,29). De profeet Micha riep zijn volksgenoten toe dat uiterlijkheden geen waarde hebben als de wandel met God er niet is: *“Hij heeft u bekendgemaakt, o mens, wat goed is en wat de HERE van u vraagt: niet anders dan recht te doen en getrouwheid lief te hebben, en ootmoedig te wandelen met uw God”* (Mi. 6:6-8). Dit is precies wat de HERE in vers 1 zegt: *“Wandel voor mijn aangezicht, en wees oprecht”*.

De Farizeeën en schriftgeleerden dachten dat ze zeer stipt waren in het houden van de uiterlijke tekenen van wet en verbond en ze zagen erop toe dat anderen dat ook deden, maar in wezen ging het alleen om hun eigen roem. *“Dit volk eert mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij”*, zo citeert Jezus in Marcus de profeet Jesaja (Matt. 23; Marc. 7:6; Luc. 11:37-52; 18:9-14; Jes. 29:13). De besnijdenis heeft ook ons veel te zeggen. Uit Kolossenzen 2:11-13 leren we dat de oudtestamentische besnijdenis een voorafschaduw is van

het oordeel over het zondige vlees in ons, dat aan Christus op het kruis voltrokken is, het oordeel van onze oude mens. Daarop volgt de doop als de begrafenis van die oude mens. Door de bekering mogen allen die geloven erkennen, dat zij met Christus gestorven zijn en dus in Hem besneden zijn.

Ook Sarai mag delen in de zegen die God aan Abraham geeft. Haar naam zal voortaan zijn Sara; dat betekent “vorstin”. Zij zal ondanks haar leeftijd van negentig jaar binnen een jaar aan Abraham een zoon baren (vers 15, 16). We lezen dat Abraham hierop reageert door zich ter aarde te werpen en te lachen. De meeste bijbelgetrouwe uitleggers geven aan dat dit een uiting van vreugde is. Ik neem aan dat het zo is, maar ik kan het niet opmaken uit de gedachten en de woorden van Abraham, zoals die hier staan opgetekend (vers 17,18). Het is mogelijk af te leiden uit de betekenis van de naam Isaak: ‘hij lacht’ (zie ook J.G. Bellett, in zijn boek *De aartsvaders*, blz. 102, onderaan, over het geven van de uitleg van de naam Isaak door Sara).

De HERE geeft aan dat het eeuwige verbond uitsluitend met Isaak en zijn nageslacht opgericht zal worden (vers 21). Ook Ismaël zal uitgroeien tot een groot volk, maar dat zal een ruw en ongoddelijk volk zijn. De lijn van de verkiezing en het verbond is niet voor Ismaël, maar voor Isaak en vervolgens Jakob. De besnijdenis is dus een teken van het verbond tussen God en zijn volk Israël. Wij weten inmiddels wat de werkelijk zeer grote zegen van het verbond inhoudt. Uit de geslachtslijn van Abraham, Isaak en Jakob is de Heer Jezus geboren, de Verlosser van zijn volk.

In grote delen van de christenheid wordt verkondigd dat het verbond is overgegaan van Israël op de Gemeente, omdat Israël zijn Messias verworpen heeft. Daarmee zou de Gemeente nu het geestelijk Israël vormen. Dit komt tot uiting in allerlei oudtestamentische gebruiken, rituelen en uiterlijkheden en ook in de kinderdoop. Wij weten dat dit een dwaling is. De verbonden zijn gesloten met *Israël* en dat blijven ze tot in eeuwigheid. De Romeinenbrief geeft aan dat God zijn verbond met Israël nooit zal opgeven. Het is een eeuwig verbond en iedere letter van het verbond zal met het toekomstige overblijfsel van Israël vervuld worden. Ook hierin is God getrouw en zullen zijn plannen niet falen.

*Het werk der eeuwen
dat zijn Geest ompant,
volvoert zijn hand.*

Oude Sporen 2009

